

KUN HE PALAAVAT —

1942

Eripainos Suomen Naisten Kansallisliiton
Siveellisyysskomitean Julkaisusta n:o 15.

Kun he palaavat —.

Rouva *Hellin Mustala.*

On astuttu jo pitkä askel sitä hetkeä kohti, jolloin isänmaamme vartiona taistelleet miehet alkavat palata kotiin jälleen. Nöyrinä ja kiitollisina tahdomme ottaa heidät vastaan. Nöyrinä — niin, sillä syvästi tunnemme vastuun, mikä on meillä, jotka vielä saamme heidät takaisin, kun niin monen ystävän ja naapurin kotiin isä, poika tai puoliso ei enää palaa.

He tulevat ainutlaatuisista tehtävistä. Muuan korkearvoinen upseeri lausui äskettäin, että vasta tämän jälkimäisen sotamme aikana hän on päässyt pohjiaan myöten näkemään, kuinka syvät jäljet sota miehiin jättää. He eivät palaa tulilinjoilta samoina kuin sinne lähtivät, eivät ainakaan kaikki. Ja olisi tärkeää, hän lisäsi, että kotirintaman naiset sen ymmärtäisivät. Se on tärkeää heidän itsensä mutta myös miesten takia. Ja eräs lotta, joka sodan alusta lähtien on jakanut etulinjoilla »poikien» vaivat ja taistelut, kirjoittaa: »Rukoilkaa ymmärtäväistä sydäntä te, jotka tulette ottamaan heidät vastaan».

Me tiedämme, että valtavasti suurin osa naisiamme on uskollisena seisonut omalla vartiopaikallaan kodissa nyt kuten kansamme kaikkina entisinäkin raskaina korpi-vaelluksen vuosina ja sydän sykkien miestensä sydämen tahdissa hoitanut omaa työsuuttaan. Kaikista vaikeuksistamme, lisääntyneestä työtaakasta jopa repivien surujen ja ahdistusten uhallakin suurin osa meistä on kuitenkin elänyt tämän sodan ajan suhteellisen muka-

vasti ja jatkanut tavallisia askareitaan. Ehkäpä siksi kaikki meistä eivät tahdo jaksaa käsittää, kuinka toisenlaisista oloista ne miehet tulevat, joita odotamme palaa-viksi, että he tulevat tulen, veren ja kuoleman keskeltä, epäinhimillisistä ponnistuksista ja kieltäymyksistä, vilusta ja pimeästä. Niin kovasta ja karusta elämästä, että siellä on pakosta painunut hyvin syvälle alitajuntaan kaikki muu paitsi sodan rautainen laki: silmä silmästä, hammas hampaasta!

Eräs heistä kirjoittaa siitä m.m.: »Sota murskaa rauhanomaisia arvoja. Se aiheuttaa menetyksiä, joita seuraa alakuloisuus ja mielipaha. Se johtaa tapauksiin ja tehtäviin, joiden vaikutus järkyttävänä uudistuu mielessä. Se on tavatonta jännitystä ja kieltäytymistä, jonka loputtua tuntee himonomaisen kiihkon unohduksen, lohdutuksen ja ilon etsimiseen. Sota haavoittaa henkisesti useampia kuin ruumiillisesti. Tämä on henkistä invaliditeettiä.»

Sellaisina moni heistä palaa ja sellaisina meidän on löydettävä oikea suhde heihin.

Talvisodan jälkeen kävi ilmi, etteivät kaikki vaimot ja morsiamet jaksaneet ymmärtää miehiä, joiden sie-luun ja ehkäpä samalla vielä ruumiiseenkin sota oli jättänyt kipeät merkkinsä. Vaimo joka oli elänyt ikä-vöiden ja omia vaikeuksiaan kokien hänkin ja mieles-sään kuva miehestään sellaisena kuin hän lähti, odotti ehkä sellaista, mitä mies ei silloin jaksanut antaa. Miel-ten ollessa yliherkkiä ja siksi helposti haavoittuvia, syntyi säröjä, jotka laajenivat erottaviksi kuiluiksi, jollei vaimo ymmärtänyt, että nyt oli vuorostaan hänen erityinen koetuksenhetkensä. Niin on ehkä nytkin käyvä joissakin tapauksissa, ellemme oivalla, että meidän vai-mojen, äitien ja morsiamien on nyt oltava aivan eri-tyisen syvässä mielessä valmiit rakkauteen, joka »ei omaansa etsi vaan kaikki uskoo, kaikki toivoo, kaikki kärsii». Kodeissa, missä sellainen rakkaus hallitsee, aviopuolisot löytävät aina lopulta tien toistensa sydä-miin jopa rikkomusten ja erehdysten läpikin.

Siellä kovan ja ankaran rintamaelämän puristuksessa, henkisten arvojen häipyessä pakostakin jonnekin piilotajunnan pimentoihin, koti on väikkynyt — niin miehet itse kertovat — heidän mielessään kaiken sen hyvyyden ja valon tyyssijana, mikä heistä muuten tuntuu olevan saavuttamattoman kaukana. Sielu joutuu siellä elämään kuin erämaan kolkossa autiudessa. Kun he nyt sitten palaavat vihdoin kotiin, saakoot he silloin jok'ainoa kokea, että se on kotiväelle todellinen juhla, jota on lämpimin mielin ja rakastavin käsin valmistettu. Ei siihen tarvita suuria ulkonaisia laitoksia, siihenhän kellellään ei ole mahdollisuksiakaan tänä aikana, mutta niukimmissakin oloissa elävä koti voi tuhlata sitä enemmän iloista sydämellisyyttä ja rakkauden kekseliäisyyttä. Ne saavat ihmeitä aikaan, sen me naiset parhaiten tiedämme. Eikä silloin muistetakaan mitään arkipäivän harmeja, kiusoja ja vaikeuksia, jotka tarjolle tuotuina heti masentaisivat tulijan mielen. Hän on jo tarpeeksi siellä kaukana ollessaan kantanut huolta omistaan. Nähköön hän nyt, että kotiväki on reippaasti ja tyynenä taistellut läpi vaikeuksien ja niin niistä selvittää edelleenkin sen hyvän ja armorikkaan Jumalan avulla, joka on kansamme vaiheita ihmeellisesti johdattanut läpi monien raskaiden vuosisatojen uuden aamun sarastusta kohti.

Pitkä on askel sieltä kylmien korpien korsuelämästä kotirintaman tavalliseen arkiseen tahtiin. Siksi emme tarvitse ihmetellä, jollei rintamalta tullut heti tahdo jaksaa päästä kiinni tavalliseen siviilityöhönsä. Siten syntyvä kuollut aika tulee varmaan onnellisesti käyetyksi, jos elvytetään jokin perheen yhteinen harrastus, joka virkistää sekä henkisesti että ruumiillisesti. Tahii saatetaan suorittaa talkoilla pieni tehtävä, mikä koituu jonkin vaikeuksissa olevan aseveljen kodin hyväksi. Sellainen yhteinen puuhailu helpottaa varmaan soturin siirtymistä tavallisiin rauhanaikaisiin oloihin.

Vuosisatojen kokemus osottaa kuinka sotien jälkeinen aika on aina enemmän tahi vähemmän vaikea mo-

nessakin suhteessa. Riippuu tietysti kunkin persoonallisuuden laadusta, millaisiksi vaikeudet muodostuvat. Mutta jo nyt näkyy tarpeeksi merkkejä siitä, että siiveellisen elämän alalla on huolestuttavia oireita olemassa. Siksi onkin syytä kodeissa olla valveillaan. Suuri jännitys, jota seuraa laukeaminen, aiheuttaa tuota jopa »himonomaista unohduksen ja ilon etsimisen halua», josta edellä mainittiin. Ellei kotiväki sitä oikein ymmärrä ja koeta puhtaan ja terveen ilon ja viihtymyksen lähteistä ammentamalla sitä tyydyttää, niin se helposti eksyy harhaan. Onpa jo tapauksia, jolloin kodeissa naiset itse ovat olleet johdattamassa miehiä juuri siihen, mistä heitä nyt jos milloinkaan olisi varjeltava, nimittäin esimerkiksi alkoholin käyttöön. Ja kuitenkin on niin kuin eräs rintamamies kirjoittaa: »sodan henkisiä haavoja ei alkoholi milloinkaan paranna. Päinvastoin.» Ja eräs toinen kotona lomalla käynyt, joka muutenkin on saanut sen käsityksen, ettei kotirintama ymmärrä ajan vakavuutta ja elää kuin ei sotaa olisikaan, sanoo katkeroituneena: »Eniten minua järkytti nähdä jonoissa naisia, joita olen aina tottunut pitämään elämän puhtauden vaalijoina. Mitäpä meistä miehistä on sitten enää väliä, kun kerran äidit ja morsiamet jonottavat rakkailleen viinaa!»

Ylivoimaisen raskaissa ponnistuksissa järkyttyneisiin mieliin ja räökkääntyneisiin ruumiisiin alkoholin vaikutus on tavallistakin tuhoisampi ja johtaa monenlaiseen onnettomuuteen. Hairahtumiset puhtaan elämän teiltä ovat silloin myös aina vaanimassa. Siksi kysytään myös meiltä naisilta, nuorilta ja vanhemmilta, naisilta ja naimattomilta tällaisina aikoina tavallistakin suurempaa vastuuntuntoa, itsekuria ja uskallusta pitää kiinni puhtaan ja terveen elämän peruslacieista. Kansallamme, joka on saanut antaa niin paljon parasta voimaansa sodan uhrina ja jota odottavat niin valtavat tehtävät, ei ole varaa tuhlata enää yhdenkään miehensä eikä naisensa voimia hukkaan. Me naiset voimme olla heille suurena apuna, jos liittoudumme heidän sisim-

män ja parhaimman minänsä kanssa ja kaikin rakkau-
den ja rukouksen keinoin ja niin myönteisiä menetel-
miä käyttäen kuin suinkin taistelemme niitä sisällisen
elämän vihollisia vastaan, jotka nostavat päätään heti,
kun ulkonainen vihollinen on voitettu. Meidän on jäl-
leen otettava lukuun, että sotarintamalla saatu voitto
ei ole lopullinen. Sen kruunaa vasta meidän omasta
itsestämme saatu voitto täällä kotirintamalla. Sodan
tulikoe on annettu meille, jotta puhdistuisimme ja ka-
raistuisimme, ei siksi, että sortuisimme enemmän ulko-
naisen kuin sisällisenkään vihollisen uhrina.

Voi olla että myös se yksimielisyyden henki, jonka
Jumalan suurena armolahjana saimme kansamme ras-
kaimman koetuksen hetkenä ja joka on ollut meille
arvaamattoman kallis henkinen tuki koko taistelumme
ajan, joutuu sekin koetteelle, kunhan rauha palaa ja sen
mukana miehemme kotiutuvat.

Siinäkin kohden meistä naisista riippuu ylen paljon.
Ei mikään ole helpompaa kuin iloisen ja rohkean mieli-
alan rikkominen silloin, kun vaikeuksia, kärsimyksiä ja
vaaroja on joka puolella. Siihen riittää vain joku kär-
kevä, nuriseva tahi myrkyllinen sana. »Katso kuinka
pieni tuli ja kuinka suuren metsän se sytyttää» — pätee
yhä vielä. Kun miehet tulevat sieltä, missä he ylivoi-
maisen suurissa tehtävissä ovat kasvaneet yli tavallisten
arkipäiväisten mittojen siinäkin, että löysivät toisessaan
veljen, asetoverin, he varmasti ehkä tietämättäänkin
herkästi tarkkaavat tunnelmia täällä kotipuolella ja
vaistomaisesti odottavat, että täälläkin täytetään entistä
korkeammat mitat. Siihenhän viittavat jo heidän monet
sieltä lähettämänsä kirjoitukset, joissa viitoidetaan kan-
sallamme uusia teitä, jotka merkitsevät suurempaa
yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja elämänmah-
dollisuuksien tasaisempaa jakoa. Koko kansamme jat-
kuvan yhteistunnon ja valoisan luottavan tulevaisuu-
denuskon lujittajina ja rakentajina meillä naisilla on
suuri tehtävämme ja suuri vastuumme.

Moni mies siellä öitten ja päivien teräsmyrskyssä

kuoleman kulkiessa alati kintereillä on kuullut ennen kokemattomalla tavalla iankaikkisuuden Jumalan äänen kohdallaan ja nähnyt elämän ja kuoleman arvoituksen ratkaisun uudessa valossa. »Olen kuullut Jumalan puhuvan minulle täällä, kun palaan kotiin, alotamme uuden elämän», kirjoittaa sieltä yksi ja toinen.

Mutta uusi elämä on vaarassa jäädä alkamatta, jollei kotiväki ole siinä mukana senkin uhalla, etteivät vielä itse ole omassa sisäisessä elämässään samalla kohdalla. Yhdessä rehellisesti kilvoiteltaessa armorikas Jumala voi avata tätä tietä kodeillemme ja kansamme tulevaisuudelle uuden entistä lujemman pohjan.

Me elämme kansamme suuressa aamunkoitossa, niinhän me uskomme, ja meidän jokaisen myönteinen panos, vaikkapa kuinka pieni, merkitsee päivän nopeampaa valkenemista. Mikä se minun panokseni yhteisen elämän rakentamiseen on oleva, se selviää varmasti parhaiten jos asetun hiljaisuudessa Herrani eteen nöyrästi sanoen: Puhu, Herra, palvelijasi kuulee ja tottelee!